

Stefanie.

En Fortælling af *Sofie Holst*, med en Levnedsskildring af Forfatterinden af *Christine Daugaard* (Karl Schønbergs Forlag).

Det første, man ser, naar man aabner den tykke Bog, er et Portræt af *Sofie Holst* et ualmindelig klogt og livfuldt Ansigt. Dernæst kommer Skildringen af hendes Liv. Med stor Kærlighed har *Chr. Daugaard* opbevaret alle venlige Ytringer om hendes literære Virksomhed endog saa langt tilbage som til Ingemann. Man beklager dog, at hun ikke mere har givet sig sin egen Følelse i Vold og helt ud fra den skildret den vistnok ikke med Urette beundrede Veninde. *Sofie Holst* var født 1829 og døde 58 Aar gl. Hun havde da udgivet adskilligt og efterlod sig bl. a. den omfangsrige Fortælling, der danner Hovedmassen af det foreliggende Bind. Den burde være kommet før; thi nægtes kan det ikke, at „*Stefanie*“ gør et noget afbleget Indtryk. Vidtløftig, men underholdende og ikke uden psykologisk Interesse minder den om de bedre engelske *Daméromaner* fra Midten af forrige Aarhundrede. Titelen er misvisende, det er ikke den sentimentale *Stefanie*, men den halvt ubevidst intrigerende *Antonie*, der er Hovedfigur i Bogen. Som en Studie af kvindelig Herskesyge kan den maaske nok forsvares til Trods for den megen overflødige Romanballast. Fra Udgiverindens Side er den et smukt Vidnesbyrd om kvindeligt Vennesind.

Moderen til Barnet.

Mit Barn, mit Barn! hvordan skal jeg tjene Dig bedst,
Kød af mit Kød, du dyreste, som er mit Hjerte næst?
En Gang var Du i mig, jeg næred Dig, jeg bar dig,
en trofast og øm Lærerinde jeg var Dig,
— men nu er vi skilte!

Jeg kan kysse dine Øjne tit og knuge dig i Arm
og jeg kan trykke mod min Kind din Læbe blød og varm,
men ensomt bo'r nu Sjælen her i mit Legems Gem,
og naar Du svarer mig er det fra dit eget Hjem, —
Det Hjem, jeg har bygget.

Som vi har sammen bygget, din Fader og jeg,
hvori du skal leve, og dø, og jeg kan ej nu flytte en Sten, ej forny et Gran deri,
kan ikke mere skærme dig og ikke staa Dig bi,
mit Hværv er til Ende!

Hvordan kan jeg tjene dig bedst, mit Barn? hvem kan forstaa, hvor dybt og inderlig, hvor trofast og sand,
hvor hjærtevarm og modig, hvor stærk og uforsagt,
hvor glad ved alt det gode, hvor angst for Ondskabs Magt
min Kærlighed er til dig!

Men om jeg kunde give Dig al Verdens Magt og Ære,
saa Rygtet maatte vide dit Navn om Jorden bære,
og Visdom og Aand, saa du fyldte hvert Bryst
med Fryd eller Smerte, naar Du løfted din Røst, —
maaske brast din Lykke!

Der levede slige Mennesker — i Sorg. Jo større Hjærte des dybere og fuldere det føler Verdens Smærte,
jo gladere og rigere et Sind, des mere brænder

de Saar, som Livet altid vil give, før det ender,
o, mit Barn, skal Du lide?

Kan da mit Liv slet ikke fra Vaande frelse dit?
er da en Moders Ømhed som en Skat, i Havet smidt?
Og nytter ingen Valfart, intet Herkulesværk,
der øves af en Kærlighed saa underfuld stærk? —
Gud i Himlene, lær mig!

Min Bøn er bleven hørt, thi den Smerte, du maa lide,
det er jo kun din Del af den hele Verdens Kvide.
Du og Verden er et — skønt du kærest er for mig;
jeg maa frelse dem alle, hvis jeg skal frelse dig, —
og med Guds Hjælp, det vil jeg!

Du er kun een af alle. Jeg maa elske dig i dem,
Du vil synde som alle, og til Kamp din Mo'r maa frem
mod Verdens Synd; du græder — og jeg rød kun eet Raad,
at tørre Verdens Taarer for at stille din Graad, —
og med Guds Hjælp, det vil jeg!

Og jeg staar ikke ene. Jeg vil samle en Hær af alle ømme Mødre paa Jorden, fjærn og nær.
Vore Børn er en Del af Verden — hører I mig kalde?
de og Verden er Et, — vi maa elske dem alle! —
for Barnets Skyld alle!

For mit Barns Skyld maa jeg skynde mig at frelse fra Nød alle Børnene paa Jorden, fra Fængsel og Død,
thi derved, ene derved kan jeg lette den Vægt,
min Yndling maa bære som en af Verdens Slægt —
ja kun derved, kun derved!
Charlotte Perkins (Stetson) Gilman.
Oversat af U. Birkedal.

Moderpligten.

AF
Mauthner, Wien.
(Oversat fra „Dokumente der Frauen“.)

Vi lever i en Tidsalder, der omdanner alle Moralbegreber.
Man rækker ved alle Pligtforhold; nedarvede Rettigheder angribes, alt værdsættes efter nye Opfattelser. Kun eet Omraade forbliver uberørt; eet Spørgsmaal vover man ikke at tage fat paa. Ængstelig viger man tilbage for at klare sig, hvilke Følger det sociale Livs Forandringer maa medføre i Forholdet mellem Moder og Barn. Naar dette Spørgsmaal stilles, søger man hurtigst muligt at slippe udenom det ved løse Fraser. Ikke desto mindre begynder de nye Ideer langsomt at gøre sig gældende ogsaa paa dette Omraade. Det er dog endnu kun forholdsvist faa Mennesker, der vil lade de nye Tanker faa Indpas ogsaa i denne Henseende, det er kun faa, som ønsker Forandring i Forholdet. Den offentlige, almindelige Mening stiller sig imod det nye; man vil ikke afvige fra de Idealer, som har præget en tidligere Tid. Hvor meget lægges der ikke ind under Begrebet: Moderpligt!

Byrden ved Ernæringen og Forplejningen i Barnets første Levetid paa-hviler Moderen efter Naturens Orden. Ingen vil kunne godkende et Brud paa denne Kendsgerning. Man skulde imidlertid dog tro, at denne Byrde vilde lettes for Moderen, efterhaanden som Barnet vokser til. I Virkeligheden finder det modsatte Sted, idet Forældre ikke tiltro Børnene Evne til at kunne vogte sig selv for de mest iøjne-

faldende Farer. Intet Øjeblik bør de være uden Opsigt; de kunde komme til at skære sig i Fingrene, styrte ned et eller andet Sted, spise noget skadeligt, eller begaa en eller anden af den Slags Dumdristigheder, som kun bekymrede Forældres Fantasi kan forgøgle sig. Børn paa 6 eller 8 Aar maa ingen Saks eller Tændstik tage i Haanden, de maa ikke gaa alene over en Gade, man tør ikke lade dem sove ene i et Værelse. Kipling skriver: „En ung Hund slikker Sæbe, eller slubrer Sværte i sig fra en nybørstet Sko; den slikker, til den mærker, at Sæbe og Skosværte ikke er skabt for den; hvorpaa den opgiver disse Fødemidler. Paa Grund af sin Ungdom er den paavirkelig og i Stand til at modtage Indtryk, og efter 6 Maaneders Forløb drager den ud i Verden som en velopdragen Hundeyngling med en af Erfaringen belært Madlyst.“ Menneskene anser det for en Pligt at vaage over, at deres Poder ikke engang lærer Farerne at kende; selve Skæret af sort Støvlesværte bør undrages dem. — Dette Overopsyn vedvarer til Barnets 12te, ja endogsaa til dets 16de Aar. Der gives Børn, som selv ud over den Alder er ganske uselvstændige. Mødrene kappes ligefrem med hverandre i overdreven Omhyggelighed, og bestræber sig for at udsætte det Øjeblik, da Barnet begynder at tænke og handle paa egen Haand. For de opvoksende Pigebørn lægges der længst Beslag paa Moderens Tid. De Bøger, de skal læse, maa forud omhyggeligt gennemgaaes; deres Omgangskreds maa sigtes; paa hver Vej, i hvert Theater og i hvert Selskab; hvor de færdes, maa de have Følgeskab af Hensyn til deres Rygte. Efter den almindelige Mening hører alt dette Tilsyn ind under en Moders Forpligtelser. Af disse unaturlige Forhold fremvokser uheldige Tilstande. Mødrene, som ikke har kunnet leve for deres egen aandelige Udvikling, som har ofret deres personlige Ønsker og Længsler for at opfylde deres mangfoldige Moderpligter, disse Mødre kan senere ikke opgive at være deres Børns Forsyn, selv naar disse er ud over Barnealderen. De vil raade over deres Skæbne, de fordrer, at Børnene skal naa frem til de Maal, som de selv har maattet opgive at stræbe efter. Moderen gør sig til et med sit Barn, hun taaler ikke, at det Væsen, som hun betragter som sit andet Jeg, løsriver sig, og vil leve Livet efter eget Valg. Hun staar uforstaaende overfor de Unge, naar de siger: „Du kan ikke tage Ansvar for vor Skæbne, vi maa bære den paa egne Skuldre.“ For den Unge er den formynderiske Omsorg en Tvang, som oftest vil han stræbe efter et andet Maal, end det, Forældrene har eftertragtet. Verden staar, som bekendt, ikke stille i Uforandrethed. Heraf opstaar endeløse Stridigheder, til Lidelse og Kval for begge Parter. Forældre klager over Børns Utaknemlighed. Børn over Forældres Tyranniseren, og egentlig har de Ret paa begge Sider. Det er en Strid, som ikke let udjævnes. Det er svært at sige til en Moder: „Det Barn, hvem du har ofret din hele Tilværelse, maa nu drage, hvorefter det vil, og leve Livet paa eget Ansvar uden Indblanding.“ Mens Moderen var ung og besad Livskraft til at stille sig et Maal og arbejde til det, da maatte hun ofre al sin Tanke og al sin Tid til Fordel for Barnet. Nu besidder hun hverken Ihærdighed eller Bøjelighed nok til at færdes paa nye Veje. Med Barnet mister hun sit Livs Indhold. Ungdommen stræber fremfor alt efter at hlive sin egen Herre. Den fører smuk Tale om Forpligtelsen mod egen personlig Tilværelse og glemmer, at Moderen for dens Skyld har opgivet sin. Naar de Unge i sund Selviskhed vender Ryggen til det fædrene Hjem, saa bliver Moderens Liv tomt og uden Maal; hun bliver som en Søjle, der intet har at støtte. Spørgsmaalet er nu, om denne Tragedie hører til dem, som Livet uundgaeligt medfører, eller om det ikke er Menneskene, der her selv skaber sig en unødvendig Kval, som paa saa mange andre Maader, og som dog betragter Følgerne af den egne Fremgangsmaade som en uomstødelig Verdensorden. Man ikke hele Vanskeligheden opstaar derved, at Opsigten med Børnene altfor meget, og i altfor mange Aar lægger Beslag paa Mødrenes hele Tid. Er

denne ængstelige Vaager over Børnene virkelig nødvendig for at bevare deres legemlige og aandelige Sundhed? Vilde det ikke være til Gavn for Genstandene for vor bekymrede Omhu at blive draget ud af en saadan Drivhusluft tidligere, end det nu voves. — Det synes unægtelig saa, naar man ser hen til andre Stænder. Der er f. Eks. Bondestanden, hvor Børn tidligt overlades til sig selv, uden aandeligt eller legemligt at tage Skade deraf. De lærer i en ung Alder at stole paa sig selv og bære Ansvar for deres Handel og Vandel. Den velvoksne Dreng drager ud paa Marken eller op i Bjergene for at røgte sin Dont. Ingen forhindrer ham deri, han er selv Herre over det Liv, han fører, og som han maaske udsætter for Fare. Datteren maa selv værne om sit gode Navn og Rygte, gør hun det ikke, saa ved hun, at det er værst for hende selv. Dette er ikke Ukærlighed fra Forældrenes Side, men kun Anerkendelse af Livets naturlige Fordringer. Det er sundere for det unge Menneske at overtage Ansvaret for sig selv i en ung Alder, end at forblive under stadigt Tilsyn og Beskyttelse. Behøver Byboerne mere Tilsyn end Landbefolkningens Unge? Man skulde næsten tro det. De smaa Byplanter staar saa underligt uselvstændige og hjælpeløse overfor enhver Vanskelighed*). Alle Hindringer ryddes af Vejen for dem. Alt indrettes for Barnet, som ikke har andet at gøre end at gaa i Hælene paa sin Moder. Naar Livets Vanskeligheder møder med Fordring paa selvstændig Optræden, saa er den Unge dem ikke voksen. Alt er saa meget værre, end han ventede, Ungdomstiden gaar hen med at gøre Erfaringer, inden han kan optage Livets Kamp. Nu spørger vi atter: „Er dette et Onde, som ikke kan undgaaes?“ For Vanskelighederne paa begge Sider synes der kun at være een Udvej: Indskrænkning af de moderlige Forpligtelser. I alle Stænder nødes Kvinden efterhaanden mere og mere til at søge et eller andet Erhvev. Derved bliver det stedse mere paa-trængende nødvendigt at lette Mødrenes Gerning og befri dem for de overflødige Byrder, som hidtil har hvilet paa hende, fordi hun har haft Overflod af Tid, mens Overtagelsen af disse Byrder har været til Skade for Børnene. Naar en saadan Forandring finder Sted, vil Ungdommen blive opdraget i større Selvstændighed, den vil tidligt blive sig til Ansvar bevidst, den vil lære at kende Livet som det er og tillige lære at komme til Rette med det.

Mødrene vil ofre sig for deres Børn, saa længe det er nødvendigt, de vil pleje, hjælpe og støtte dem, naarsomhelst der er Brug for det, men de vil ikke længere vie deres hele Tilværelse til en sygelig og nærmest skadelig Omsorg. De vil ophøre at være deres Børns Slaver, og ved Indtrædelsen i Livet behøver Børnene ikke at staa overfor en Kamp mellem deres egne Ønsker og Taknemmelighedens Pligt. Kærligheden til Forældrene vil ikke blive ringere, fordi den kun hviler paa Agtelse og Samfølelse, og ikke hovedsageligt bunder i Skyldighed og Pligtfølelse.

Naar Erkendelsen om en Opfattelse, som den antydede kommer til Genembrud saa vil den overvinde al usund Ængstelse for Moderkaldet, en Ængstelse, som er saa betegnende for de unaturlige Forhold i de dannede Klasser. Det er nemlig ikke saa meget Frygten for de legemlige Lidelser, der skræmmer de Unge ved Tanken om at blive Moder, det er nærmest Bekymringen for den Mulighed at maatte opgive den videre aandelige Udvikling. Unge Piger nu til Dags har ikke saa let ved at give Afkald paa deres Virksomhed og sætte deres aandelige Interesser til Side. Først naar Moderpligterne levner dem Tid til nogenlunde at vedblive med det Arbejde, der har beskæftiget dem, og til at bruge deres Omtanke ud over det daglige, først da er det paa Tide for Middelstandens Kvinder at tiltræde deres offentlige Rettigheder, først da vil de kunne gøre den rette Brug af dem.

*) Dette gælder dog vist egentlig kun de velstillede Familiers Børn. O. A.